

DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2024-2\(108\)-109-117](https://doi.org/10.26642/jen-2024-2(108)-109-117)
УДК 657:330

Д.О. Селецька, здобувач вищої освіти ступеня «доктор філософії»
Державний університет «Житомирська політехніка»

Звітність зі сталого розвитку: становлення, зміст, актуальність

(Представлено: д.е.н., проф. Замула І.В.)

У статті розглядається концепція звітності зі сталого розвитку та її еволюція від появи екологічних загроз у 1960-х роках до сучасних підходів до звітності, що враховують не тільки екологічні, але й соціальні та економічні аспекти. Наукові дослідження, зокрема в базах даних Web of Science та Scopus, демонструють значне зростання кількості публікацій на цю тему у період з 2018 по 2023 роки, що свідчить про зростаючий інтерес до такої звітності як серед науковців, так і практиків. Географічний аналіз показує, що ця тематика активно досліджується в таких країнах, як США, Велика Британія, Китай, Австралія, Італія та Індія, що підтверджує її актуальність на глобальному рівні. Дослідження показують, що звітність зі сталого розвитку допомагає підприємствам інтегрувати принципи сталого розвитку у свої стратегії та операційну діяльність, сприяючи підвищенню ефективності управління та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище.

Особлива увага приділяється аналізу передумов формування звітності зі сталого розвитку, починаючи з робіт Рейчел Карсон та Кеннета Е. Боулдінга, які заклали основу для розвитку соціально-екологічної свідомості. У статті також розглядаються сучасні методи збору, аналізу та оприлюднення даних щодо екологічних, соціальних та управлінських аспектів діяльності підприємств, що дозволяє компаніям постійно вдосконалюватися і знаходити нові шляхи для зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення прибутковості. Підсумовуючи, звітність зі сталого розвитку є не тільки важливим елементом управління підприємствами, але й необхідною умовою для досягнення загальних Цілей сталого розвитку суспільства.

Ключові слова: ESG; GRI; сталий розвиток; нефінансова звітність; звітність зі сталого розвитку; корпоративна соціальна відповідальність; теорія стейкхолдерів; теорія зацікавлених сторін; теорія легітимності.

Актуальність теми. Актуальність дослідження обумовлена глобальними викликами, з якими стикається сучасне суспільство. Зміна клімату, виснаження природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища та соціальна нерівність є проблемами, що вимагають негайного вирішення. У відповідь на ці виклики світова спільнота дедалі більше звертається до концепції сталого розвитку, яка вимагає від бізнесу не лише економічної ефективності, але й відповідального ставлення до екологічних та соціальних аспектів своєї діяльності. В цьому контексті звітність зі сталого розвитку стає ключовим інструментом, що дозволяє компаніям демонструвати свою відповідальність та прозорість.

Становлення звітності зі сталого розвитку відображає поступову трансформацію від традиційної фінансової звітності до комплексного підходу, що містить екологічні, соціальні та управлінські аспекти (ESG). У багатьох країнах та регіонах регуляторні вимоги до нефінансової звітності стають дедалі суворішими. Наприклад, у Європейському Союзі введена Директива про нефінансову звітність (NFRD), яка зобов'язує великі компанії звітувати про екологічні та соціальні аспекти своєї діяльності. Ці вимоги стимулюють компанії до впровадження нових підходів до звітності, що сприяє розвитку стандартів звітності зі сталого розвитку, таких як GRI (Global Reporting Initiative), SASB (Sustainability Accounting Standards Board) та TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures).

Зміст звітності зі сталого розвитку охоплює широкий спектр показників, що стосуються використання ресурсів, викидів парникових газів, управління відходами, енергетичної ефективності, а також соціальних аспектів, таких як умови праці, дотримання прав людини, взаємодія з громадами та корпоративне управління. Прозора та достовірна звітність у цих сферах дозволяє компаніям продемонструвати свою відповідальність та відданість принципам сталого розвитку, а також забезпечити інформування зацікавлених сторін про їхній вплив на навколишнє середовище та суспільство.

Актуальність звітності зі сталого розвитку також зумовлена зростаючим інтересом інвесторів та інших заінтересованих сторін до питань формування звітності зі сталого розвитку. Інвестори прагнуть вкладати кошти в компанії, які демонструють відповідальний підхід до екологічних, соціальних та управлінських аспектів, оскільки це знижує ризики та підвищує довгострокову стійкість бізнесу. Компанії своєю чергою змушені надавати прозору та достовірну інформацію про свою діяльність у сфері сталого розвитку, щоб залучати інвестиції та підтримку стейкхолдерів. Це не лише підвищує довіру та репутацію компанії, але й

сприяє зниженню ризиків, підвищенню ефективності операцій, залученню та утриманню талановитих працівників, а також відкриває нові можливості для бізнесу.

Крім того, впровадження звітності зі сталого розвитку сприяє підвищенню корпоративної відповідальності та етики. Компанії, які прозоро звітують про свій вплив на навколишнє середовище та суспільство, демонструють свою відданість принципам сталого розвитку. Це не лише зміцнює їхні позиції на ринку, але й сприяє покращенню відносин з громадою, клієнтами та працівниками.

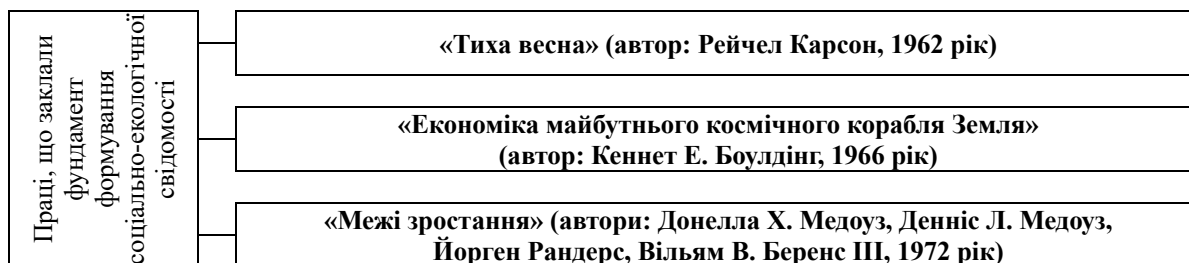
Звітність зі сталого розвитку дозволяє компаніям відповідати на виклики сучасності, стимулювати розвиток стандартів і підходів до звітності. Таким чином, дослідження становлення, змісту та актуальності звітності зі сталого розвитку є надзвичайно важливим. Воно допомагає компаніям адаптуватися до нових умов, сприяє сталому розвитку на глобальному рівні та забезпечує стійке майбутнє для наступних поколінь. Відповідальні підходи до звітності дозволяють бізнесу не тільки підвищити свою ефективність та конкурентоспроможність, але й зробити значущий внесок у збереження навколишнього середовища та покращення соціальних умов у світі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Серед зарубіжних авторів, які досліджують інституційні засоби сталого розвитку, засоби їх державної підтримки, розробку аналітичних систем звітності та оцінки сталого розвитку різнотипних суб'єктів господарювання, варто згадати Д.Медоуза, Л.Брауна, Г.Гарднера, Н.Картера, Ш.Лиле. Ще у 50–60 рр. у Сполучених Штатах починають з'являтися окремі дослідження щодо необхідності формування та побудови нової моделі ведення бізнесу, яка базувалася на засадах відповідальності перед суспільством. Першою науковою працею стала монографія Г.Боуена «Соціальна відповідальність бізнесмена» [2], у якій наголошується на необхідності взаємоузгодження рішень підприємців та цінностей суспільства. Останніми роками кількість наукових праць в Україні в частині вивчення звітності за сталого розвитку збільшилася, що насамперед пояснюється євроінтеграційними процесами у нашій державі, а також тим, що на ринку України працює значна кількість компаній з іноземним капіталом, для яких складання та подання такої звітності є частиною бізнес-етики. Таким чином має місце посилення інтересу наукової спільноти до вивчення теорії та практики соціальної відповідальності бізнесу. Зокрема, різноманітні аспекти нефінансової звітності досліджуються такими вітчизняними науковцями, як І.Замула, І.Жиглей, С.Василик, В.Свтушенко, А.Касич, Р.Костирко, І.Макаренко, Г.Москалюк, Н.Орлова, М.Проданчук та інші.

Метою статті є дослідження концепції звітності зі сталого розвитку, її еволюції, сучасних методів та практик формування, а також оцінка ролі звітності в підвищенні прозорості та рівня довіри стейкхолдерів до підприємств.

Викладення основного матеріалу. Концепція сталого розвитку набуває все більшого значення в сучасному світі, оскільки активно зростає кількість компаній, що усвідомлюють важливість інтеграції екологічних, соціальних та економічних аспектів у свою діяльність. У зв'язку з цим, звітність зі сталого розвитку стає для підприємств усіх форм власності важливим елементом формування довіри стейкхолдерів.

У дослідженні Soner Gokten, Yildiz Ozerhan та Pinar Okan Gokten дійшли висновку, що передумови формування звітності зі сталого розвитку беруть свій початок з 1962 року, що пов'язано з появою екологічних загроз, початком розвитку соціально-екологічної свідомості, а також пошуком взаємозв'язку між економічним зростанням та станом навколишнього середовища [5]. Авторами виокремлено фундаментальні праці, які стали основою розвитку та дослідження звітності зі сталого розвитку – деякі з них розглянемо детальніше (рис. 1).



Джерело: сформовано за [5]

Рис. 1. База періоду зародження звітності зі сталого розвитку

Чому ж поява цих праць стала передумовою для формування концепції сталого розвитку та відповідного звітування? Рейчел Карсон у книзі «Тиха весна» порушила питання згубного впливу неконтрольовано застосовуваних отрутохімікатів на навколишнє природне середовище, особливо на птахів, звинувативши підприємства хімічної промисловості у дезінформації, а представників влади – у необгрунтованому прийнятті на віру заяв виробників агрохімікатів [3]. Тобто праця Рейчел Карсон сприяла

підвищенню обізнаності громадськості про проблеми навколишнього середовища та стала поштовхом для формування суспільного руху, що ставить за мету обмежувати діяльність компаній, які шкодять екології.

Кеннет Е. Боулдінг у есе «Економіка майбутнього космічного корабля Земля» вперше ввів термін «ковбойська економіка», порівнюючи відкриту економіку з рівнинами та необдуманим використанням ковбоями їх благ, тим самим акцентуючи увагу на економічних рішеннях у частині виробництва, що не враховують ресурсних обмежень навколишнього середовища. Паралельно автор порівнював життя на Землі з життям космонавтів на космічному кораблі, оскільки в обох ситуаціях усі ресурси є обмеженими, а виробництво потребує інтенсифікації [1]. Тож «космічна економіка», висунута Кеннетом Е. Боулдінгом, набула популярності в літературі, а есе стало одним з перших досліджень, що теоретично обґрунтувало економічний розвиток як такий, що не може відбуватися незалежно від факторів довкілля.

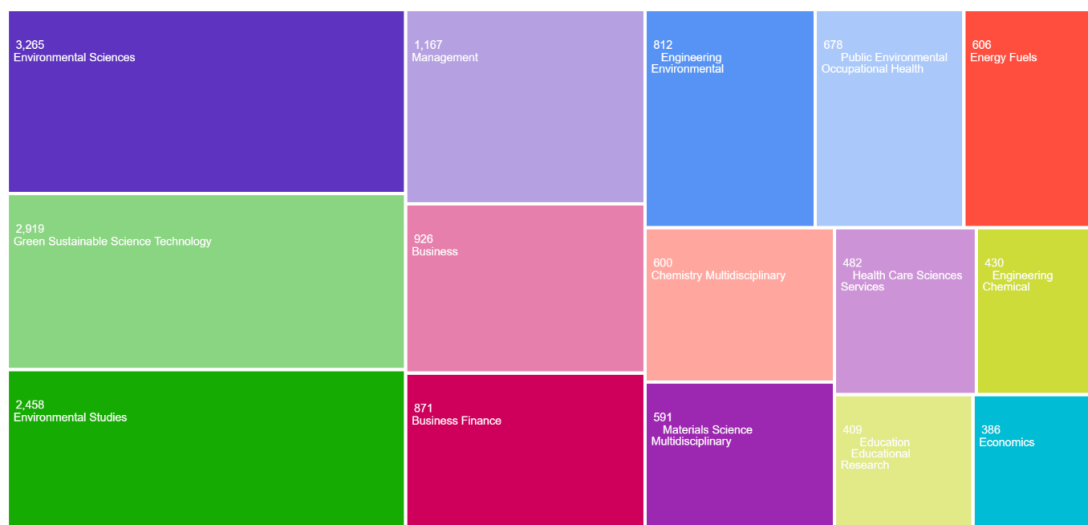
Звіт «Межі зростання» був сформований на замовлення Римського клубу – міжнародної неурядової організації, учасники якої стурбовані перспективами розвитку людства. За результатами було встановлено, що у разі відсутності значних змін у використанні природних ресурсів, навколишнє середовище зазнає катастрофічного рівня забруднень, людство чекає некероване скорочення населення, а промислове виробництво значно зменшиться. У звіті зазначено, що задля запобігання такому сценарію людству необхідно досягти екологічної та економічної стабільності [7].

Сьогодні актуальність сучасних досліджень та розробок, пов'язаних зі звітністю зі сталого розвитку, досягає піку, що зумовлено низкою факторів, зокрема необхідністю підвищення прозорості звітування суб'єктів господарювання перед заінтересованими сторонами. Така звітність надає інформацію про вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище, суспільство та економіку, що дозволяє стейкхолдерам оцінити її результати в контексті сталого розвитку. Це збільшує довіру та сприяє налагодженню конструктивного діалогу з різними групами заінтересованих сторін. Крім того, звітування допомагає суб'єктам господарювання виявляти ризики, пов'язані зі сталим розвитком, та керувати ними: наприклад, в частині впливу на навколишнє середовище, питань трудових відносин або корупційних ризиків, що дозволяє вживати відповідних заходів для їх мінімізації.

Варто також зазначити, що у багатьох країнах світу та галузях економіки діють вимоги щодо обов'язковості формування такої звітності. Наприклад, Директива 2014/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради Про внесення змін до Директиви 2013/34/ЄС «Щодо розкриття нефінансової та різноманітної інформації великими підприємствами та групами» зобов'язує великі компанії звітувати про екологічні, соціальні та управлінські аспекти їхньої діяльності [12]. Відповідність таким вимогам є важливим для суб'єктів господарювання, що працюють на міжнародних ринках або в регульованих галузях.

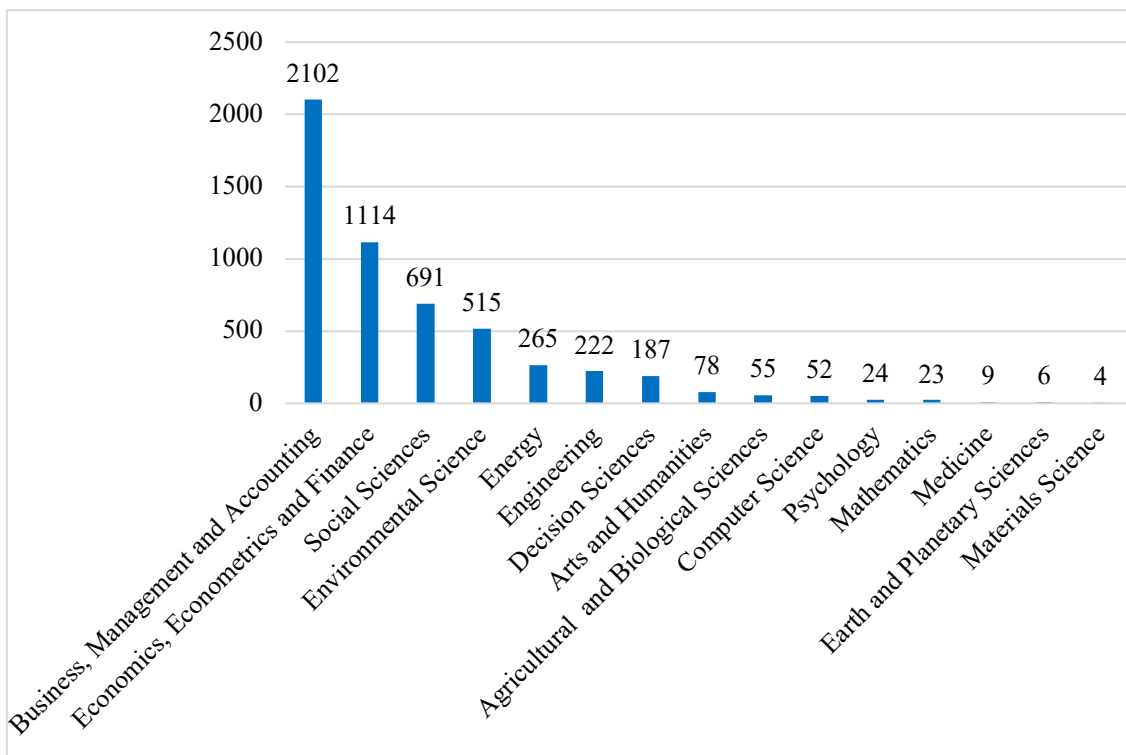
На сьогодні нефінансова звітність стала ключовим елементом корпоративних стратегій сталого розвитку, оскільки підприємства демонструють свою прихильність до екологічних, соціальних та управлінських положень, викладених у Резолюції, прийнятій Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» [11].

Аналіз опублікованих статей у наукометричних базах даних Web of Science та Scopus, присвячених звітності зі сталого розвитку (рис. 2–3), вказують на те, що це поняття найбільше досліджується за такими галузями знань: доккіллезнавство; бізнес, менеджмент та бухгалтерський облік; економіка, економетрика та фінанси; соціальні науки; «зелені» технології; екологічні дослідження; інженерна екологія.



Джерело: сформовано у сервісі Clarivate на основі даних Web of Science

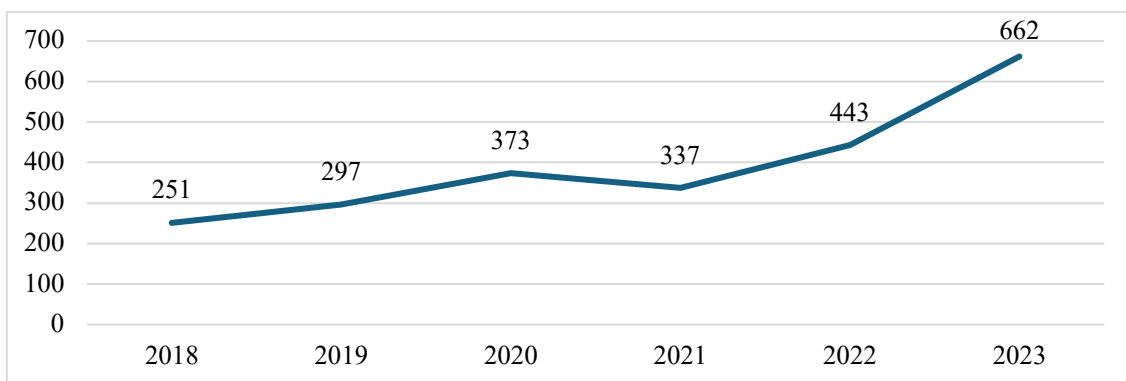
Рис. 2. Кількість наукових досліджень бази Web of Science у різних галузях за ключовим словом «звітність зі сталого розвитку» у 2018–2023 роках



Джерело: сформовано на основі даних Scopus

Рис. 3. Кількість наукових досліджень бази Scopus у різних галузях за ключовим словом «звітність зі сталого розвитку» у 2018–2023 роках

Крім того, за даними наукометричної бази Scopus встановлено, що в період з 2018 по 2023 рік кількість наукових праць, пов’язаних з дослідженнями звітності зі сталого розвитку, значно зросла (рис. 4), що свідчить не тільки про зацікавленість поняттям «звітність зі сталого розвитку», а й про потребу в об’єктивному дослідженні його особливостей та значущості впливу на діяльність суб’єктів господарювання.



Джерело: сформовано на основі даних Scopus

Рис. 4. Кількість наукових досліджень бази Scopus за ключовим словом «звітність зі сталого розвитку» у 2018-2023 роках

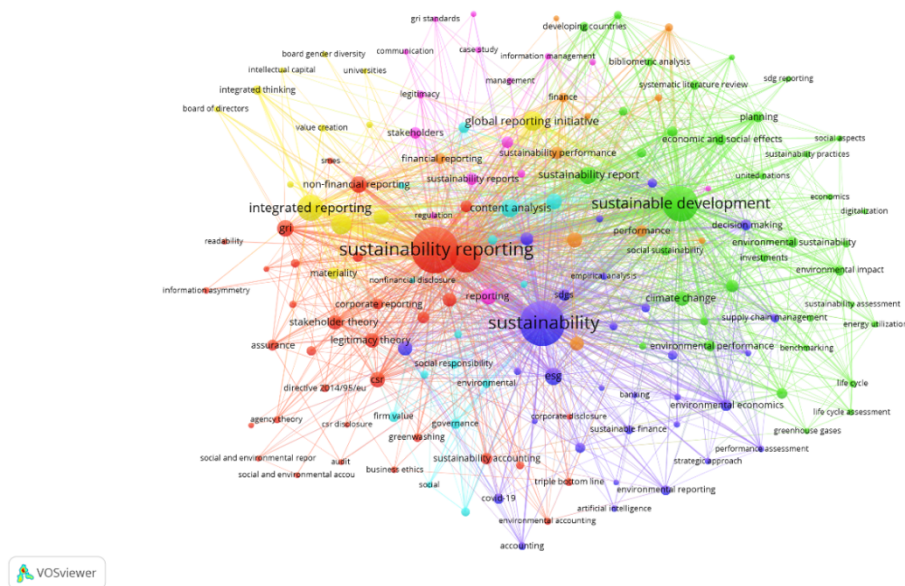
Що стосується географії досліджень звітності зі сталого розвитку, за результатами аналізу публікацій наукометричної бази Web of Science (рис. 5) встановлено, що найбільших обсягів вивчення така звітність досягла у Сполучених Штатах Америки, Великій Британії, Китаї, Австралії, Італії та Індії, що підтверджує актуальність її впровадження по всьому світу.



Джерело: візуалізація сформована у сервісі Clarivate на основі даних Web of Science

Рис. 5. Кількість наукових досліджень з різних країн за ключовим словом «звітність зі сталого розвитку» у 2018–2023 роках

Різновекторність поняття «звітність зі сталого розвитку» продемонстровано на рисунку 6.



Джерело: візуалізація виконана автором у редакторі VOSviewer на основі даних Scopus

Рис. 6. Візуалізація зв'язку поняття «звітність зі сталого розвитку» з суміжними поняттями у дослідженнях 2018–2023 років

Найбільш стійкий прямий зв'язок (червоний колір) спостерігається з поняттями «корпоративна соціальна відповідальність» (друге за розміром червоне коло та коло «CSR»), «теорія зацікавлених сторін (стейкхолдерів)», «теорія легітимності», «нефінансова звітність», «GRI» (Глобальна ініціатива зі звітності). Дотичний зв'язок мають поняття «сталість», «сталий розвиток», «інтегроване звітування».

Що стосується понять, з якими найбільше пов'язана звітність зі сталого розвитку, акцентуємо увагу на деяких з них. Зокрема, для кращого розуміння порядку висвітлення інформації у подібних звітах існують Стандарти GRI (англ. «Global Reporting Initiative» – Глобальна ініціатива зі звітності) [10]. Відповідно до їх положень, звітність зі сталого розвитку має розкривати інформацію про:

- 1) профіль організації та стратегічний підхід до сталого розвитку;
- 2) методи управління різними аспектами сталого розвитку;
- 3) показники результативності в економічній, екологічній та соціальній сферах, такі як:

- а) економічні показники (економічна результативність, присутність на ринках, непрямий економічний вплив тощо);
- б) екологічні показники (матеріали, енергія, вода, викиди, стічні води та відходи тощо);
- в) соціальні показники, пов'язані з трудовими практиками, правами людини, залученням громади та відповідальністю за продукцію;
- 4) підходи до залучення зацікавлених сторін;
- 5) управлінські підходи та системи для вимірювання та моніторингу результатів діяльності зі сталого розвитку.

Що ж стосується таких понять, як «теорія зацікавлених сторін (стейкхолдерів)» та «теорія легітимності», варто зупинитися на науковій праці «Зіставлення досліджень зі звітності зі сталого розвитку з Цілями сталого розвитку ООН» авторства Raghuram Raman, Vinith Kumar Nair, Avinash Shivdas, Ramulu Bhukya, P.K. Viswanathan, Nava Subramaniam та Prema Nedungadi, одним з результатів якої є виокремлення низки теорій мотивації до формування звітності зі сталого розвитку (табл. 2).

Таблиця 2

Теорії, що використовуються в дослідженнях зі звітності зі сталого розвитку, та їхній зв'язок із Цілями сталого розвитку [9]

Теорії	Формування звіту відбувається з точки зору на:	Точки орієнтури	Обґрунтування формування звітності	Зв'язок з цілями сталого розвитку
Теорія зацікавлених сторін (стейкхолдерів)	Внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів	Як підприємство задовольняє запити різних стейкхолдерів?	Отримати схвалення від впливових стейкхолдерів	Цілі 8 та 12
Теорія легітимності	Систему соціальних цінностей	Чи відповідає система цінностей організації системі цінностей суспільства?	Виконувати соціальні зобов'язання та отримувати соціальне схвалення	Цілі 8 та 12
Інституційна теорія	Інституціалізовані соціальні структури	Як вписатися в норми, які вже діють в інших подібних організаціях?	Відповідати стандартам та очікуванням суспільства	Цілі 8, 9 та 12
Теорія агентських відносин	Відносини типу «Принципал – агент»	Як впоратися з проблемою агентських відносин?	Зменшити агентські витрати та максимізувати організаційну цінність	Цілі 12 та 16
Теорія сигналів	Відносини типу «Сигналізатор – одержувач»	Як використати результати діяльності організації на її користь на ринку?	Зменшити асиметрію знань та збільшити організаційну цінність	Цілі 8 та 12

Теорія зацікавлених сторін (стейкхолдерів) широко використовується у дослідженнях соціальної відповідальності і забезпечує основу для розуміння чинників, що впливають на корпоративну соціальну відповідальність [6]. Теорія стверджує, що успіх суб'єкта господарювання залежить від ефективного управління її відносинами з різними групами стейкхолдерів; вона вимагає розуміння найважливіших цілей підприємства та відповідальності управлінського апарату перед різними зацікавленими сторонами [8]. У випадку зі звітністю сталого розвитку, вказана теорія допомагає пояснити мотивацію фірми у розкритті інформації щодо соціальної відповідальності. За теорією зацікавлених сторін (стейкхолдерів) розкриття інформації у звітності зі сталого розвитку пов'язане з дотриманням таких Цілей сталого розвитку, як «8 – Гідна праця та економічне зростання» та «12 – Відповідальне споживання та виробництво» [9].

Відповідно до теорії легітимності суспільство очікує, що діяльність суб'єктів господарювання має відповідати його запитам та потребам, системі життєвих цінностей та сприяти підвищенню загального добробуту [13]. Оскільки теорія часто використовується в дослідженнях соціальної та екологічної звітності, її доцільно застосовувати і в контексті аналізу розвитку звітності зі сталого розвитку. Теорія легітимності також є актуальною для Цілей сталого розвитку «8 – Гідна праця та економічне зростання» та «12 – Відповідальне споживання та виробництво», оскільки вони підкреслюють важливість демонстрації організаціями своєї відданості сталому розвитку та соціальній відповідальності перед суспільством [9].

Інституційна теорія широко використовується в дослідженнях, що вивчають впровадження практик сталого розвитку в організаціях [4]. Ця теорія розглядає організацію як вбудовану в інституційне середовище, яке формує її структуру, процеси та легітимність через вплив формальних і неформальних правил та норм. Інституційна теорія підкреслює роль зовнішніх чинників у формуванні практик звітності компаній зі сталого розвитку та є актуальною для Цілей сталого розвитку «8 – Гідна праця та економічне зростання», «9 – Промисловість, інновації та інфраструктура» та «12 – Відповідальне споживання та виробництво» [9].

Згідно з цією теорією агентських відносин, менеджмент підприємства має діяти як агент для своїх акціонерів (принципалів). Тобто, використовуючи звітність зі сталого розвитку як інструмент комунікації із зацікавленими сторонами, можна подолати розрив між знаннями акціонерів та менеджменту, підвищити прозорість, зменшити загрози, пов'язані з асиметрією інформації серед стейкхолдерів та, як наслідок, зменшити транзакційні витрати. Застосування цієї теорії може сприяти підзвітності та результативності у сфері сталого розвитку, що відповідає Цілям сталого розвитку «12 – Відповідальне споживання та виробництво» та «16 – Мир, правосуддя та сильні інститути» [9].

Загалом теорія сигналів пояснює, як одна сторона транзакції (наприклад, менеджмент підприємства) може передавати інформацію іншій стороні (наприклад, інвесторам) через навмисний сигнал за допомогою певних дій. Охарактеризувати цю теорію можна низкою ключових елементів: 1) асиметрія інформації – одна зі сторін операції володіє кращою інформацією, ніж інша, що створює невизначеність для сторони з недостатньою інформацією; 2) сигнали – це дії або атрибути, які передають достовірну інформацію (наприклад, репутація бренду, рівень цін, освіта та досвід працівників); 3) вартість сигналу – передавання достовірного сигналу вимагає певних затрат, оскільки ті, хто не має необхідних якостей, не зможуть дозволити собі передавання такого сигналу; 4) інтерпретація сигналів – приймаюча сторона має правильно інтерпретувати значення сигналу і зробити відповідні висновки про можливості іншої сторони; 5) рівновага – на конкурентному ринку виникає рівновага, коли приймаюча сторона правильно інтерпретує сигнали і робить оптимальний вибір на основі цієї інформації. В цьому контексті деякі дослідники використовували теорію сигналів для пояснення та прогнозування практик звітності зі сталого розвитку. Теорія сигналів може сприяти впровадженню компаніями практики звітування зі сталого розвитку, що відповідає Цілям сталого розвитку «8 – Гідна праця та економічне зростання та «12 – Відповідальне споживання та виробництво» [9].

Можемо стверджувати, що застосування різних теорій для обґрунтування звітності зі сталого розвитку сприяє кращому розумінню мотивацій підприємств, підвищенню прозорості та підзвітності, а також досягненню Цілей сталого розвитку ООН. Це підкреслює важливість комплексного підходу до формування звітності, що враховує різні теоретичні перспективи та практичні аспекти сталого розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження звітності зі сталого розвитку є надзвичайно важливим з кількох ключових причин. По-перше, воно сприяє підвищенню прозорості та підзвітності компаній у питаннях, пов'язаних зі сталим розвитком. Звітність допомагає продемонструвати, наскільки ефективно компанії керуються своїм впливом на навколишнє середовище, суспільство та економіку, що особливо актуально в умовах посиленої уваги до відповідального ведення бізнесу та корпоративної соціальної відповідальності. По-друге, поширення практики звітності сприяє інтеграції принципів сталого розвитку в стратегії та операційну діяльність підприємств. Регулярний процес збору, аналізу та оприлюднення даних щодо екологічних, соціальних та управлінських аспектів спонукає компанії до постійного вдосконалення та пошуку шляхів зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, з паралельним підвищенням своїх прибутків.

Подальші дослідження в частині звітності зі сталого розвитку в Україні дозволять виявити кращі практики, проблемні сфери та можливості для поліпшення в цій сфері звітування, що дасть змогу сформулювати рекомендації для підвищення якості звітності та її корисності для всіх зацікавлених сторін. Крім того, активне дослідження цієї теми сприяє зростанню обізнаності українського суспільства щодо концепції сталого розвитку та її важливості для майбутнього країни для подальшого формування культури відповідальності та орієнтації на довгострокову перспективу серед бізнесу, влади та громадян.

Список використаної літератури:

1. *Boulding K.E.* The economics of the coming spaceship Earth / *K.E. Boulding* // Environmental Quality in a Growing Economy. – Baltimore : Johns Hopkins University Press, 1966.
2. *Bowen H.* Social Responsibilities of the Businessman / *H.Bowen*. – N. Y. : Harper & Row, 1953.
3. *Carson R.* Silent Spring / *R.Carson*. – London : Penguin Books, 1962.
4. *Katsikas E.* Towards Integrated Reporting: Accounting Change in the Public Sector / *E.Katsikas, F.M. Rossi, R.L. Orelli* // Springer. – 2016. DOI: 10.1007/978-3-319-47235-5.
5. *Gokten S.* The historical development of sustainability reporting: a periodic approach / *S.Gokten, Y.Ozerhan, P.O. Gokten* // *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*. – 2020. – № 107 (163). – P. 99–118 [Electronic resource]. – Access mode : <https://ztr.skwp.pl/resources/html/article/details?id=205634&language=en>.

6. Chen J.C. Toward a more coherent understanding of the organization-society relationship: a theoretical consideration for social and environmental accounting research / J.C. Chen, R.W. Roberts // *J. Bus. Ethics.* – 2010. – № 97 (4). – P. 651–665. DOI: 10.1007/s10551-010-0531-0.
7. The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind / D.H. Meadows, D.L. Meadows, J. Randers, W.W. Behrens. – New York : Universe Books, 1972.
8. Freeman R.E. The politics of stakeholder theory: some future directions / R.E. Freeman // *Bus. Ethics Q.* – 1994. – P. 409–421. DOI: 10.2307/3857340.
9. Mapping sustainability reporting research with the UN's sustainable development goal / Raghu Raman, Vinith Kumar Nair, Avinash Shivdas et al. // *Heliyon.* – 2023. – Vol. 9, № 2. – P. 1–24 [Electronic resource]. – Access mode : [https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440\(23\)05718-3?_returnURL=https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2405844023057183?showall=true](https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440(23)05718-3?_returnURL=https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2405844023057183?showall=true).
10. The global standards for sustainability impacts / GRI [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.globalreporting.org/standards/>.
11. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року / United Nations Development Programme [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>.
12. Директива 2014/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради Про внесення змін до Директиви 2013/34/ЄС «Щодо розкриття нефінансової та різноманітної інформації великими підприємствами та групами». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>.
13. Мисака Г.В. Теорія легітимності в формуванні інституційно-правових засад системи нефінансової звітності підприємств / Г.В. Мисака, І.А. Дерун // *Соціальна економіка.* – 2021. – № 61. – С. 60–71. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-61-06>.

References:

1. Boulding, K.E. (1966), «The economics of the coming spaceship Earth», *Environmental Quality in a Growing Economy*, Johns Hopkins University Press, Baltimore.
2. Bowen, H. (1953), *Social Responsibilities of the Businessman*, Harper & Row, N. Y.
3. Carson, R. (1962), *Silent Spring*, Penguin Books, London.
4. Katsikas, E., Rossi, F.M. and Orelli, R.L. (2016), «Towards Integrated Reporting: Accounting Change in the Public Sector», *Springer*, doi: 10.1007/978-3-319-47235-5.
5. Gokten, S., Ozerhan, Y. and Gokten, P.O. (2020), «The historical development of sustainability reporting: a periodic approach», *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, No. 107 (163), pp. 99–118, [Online], available at: <https://ztr.skwp.pl/resources/html/article/details?id=205634&language=en>
6. Chen, J.C. and Roberts, R.W. (2010), «Toward a more coherent understanding of the organization-society relationship: a theoretical consideration for social and environmental accounting research», *J. Bus. Ethics*, No. 97 (4), pp. 651–665, doi: 10.1007/s10551-010-0531-0.
7. Meadows, D.H., Meadows, D.L., Randers, J. and Behrens, W.W. (1972), *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind*, Universe Books, New York.
8. Freeman, R.E. (1994), «The politics of stakeholder theory: some future directions», *Bus. Ethics Q.*, pp. 409–421, doi: 10.2307/3857340.
9. Raghu, Raman, Vinith, Kumar Nair, Avinash, Shivdas et al. (2023), «Mapping sustainability reporting research with the UN's sustainable development goal», *Heliyon*, Vol. 9, No. 2, pp. 1–24, [Online], available at: [https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440\(23\)05718-3?_returnURL=https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2405844023057183?showall=true](https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440(23)05718-3?_returnURL=https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2405844023057183?showall=true)
10. GRI, «The global standards for sustainability impacts», [Online], available at: <https://www.globalreporting.org/standards/>
11. United Nations Development Programme, «Peretvorennia nashoho svitu: Poriadok denniy u sferi staloho rozvytku do 2030 roku», [Online], available at: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>
12. European Parliament (2014), *Dyrektyva 2014/95/ЄС Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady Pro vnesennia zmin do Dyrektyvy 2013/34/ЄС «Shchodo rozkryttia nefinansovoi ta riznomanitnoi informatsii velykymy pidpriemstvamy ta hrupamy»*, [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>
13. Mysaka, H.V. and Derun, I.A. (2021), «Teoriia lehitymnosti v formuvanni instytutsiino-pravovykh zasad systemy nefinansovoi zvitnosti pidpriemstv», *Sotsialna ekonomika*, No. 61, pp. 60–71, doi: 10.26565/2524-2547-2021-61-06.

Селецька Дар'я Олегівна – здобувач вищої освіти ступеня «доктор філософії», асистент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка». <https://orcid.org/0000-0003-2812-1691>.

Наукові інтереси:

- організація та методика бухгалтерського обліку маркетингових послуг;
- облікове забезпечення формування ESG-звітності.

Seletska D.O.

Sustainability reporting: formation, content, relevance

The article examines the concept of sustainability reporting and its evolution from the emergence of environmental threats in the 1960s to modern reporting approaches that encompass not only environmental but also social and economic aspects. Scientific research, particularly in the Web of Science and Scopus databases, demonstrates a significant increase in the number of publications on this topic from 2018 to 2023, indicating a growing interest in such reporting among both scholars and practitioners. A geographical analysis shows that this topic is actively researched in countries such as the USA, the UK, China, Australia, Italy, and India, confirming its relevance at a global level. Studies show that sustainability reporting helps businesses integrate sustainability principles into their strategies and operations, contributing to improved management efficiency and reduced negative environmental impact.

Particular attention is given to the analysis of the prerequisites for the formation of sustainability reporting, starting with the works of Rachel Carson and Kenneth E. Boulding, which laid the foundation for the development of socio-ecological awareness. The article also examines modern methods for collecting, analyzing, and disclosing data on the environmental, social, and governance aspects of business activities. These methods enable companies to continuously improve and find new ways to reduce their environmental impact and increase profitability. In summary, sustainability reporting is not only an important element of corporate management but also a necessary condition for achieving the overall goals of sustainable development for society.

Keywords: ESG; GRI; sustainable development; non-financial reporting; sustainability reporting; corporate social responsibility; stakeholder theory; legitimacy theory.

Стаття надійшла до редакції 03.05.2024.